

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A népszerű járadék.

Irta: dr. Dencz Ákos.

Az elmúlt napokban közgazdasági és politikai életünknek egyik kiváló tagja a bankbizottságnak ülésében rámutatott azokra a nagyfentosságú előnyökre, amelyek a csekély és kliring, e két modern fizetési módokat elterjedésével és népszerűsítésével járnak. Fejtegetései során különösen a postatakarékpénztárt emelte ki, amely e téren az utóbbi évtized alatt szinte meglepő eredményt mutatott fel.

A postatakarékpénztárt berendezése és azon szervezete, mely főképp az egész országra való kiterjedtségében nyilvánul, tette képessé arra, hogy az érintett fizetési formák hazánkban minél nagyobb mértékben népszerűvé lettek. E tulajdonságánál fogva igyekeznek a kormány azon, hogy a postatakarékpénztár révén oly intézményeket létesítsen, amelyek mig egyrészt a nép jólétének, gazdasági és anyagi fejlődésének emelkedésére szolgálnak, másrészt pedig az államhitelesítését, az államkölcsonök minél kedvezőbb és előnyösebb elhelyezését célozzák.

Az első ilyen intézkedése volt a postatakarékpénztárnak a múlt év derekán életbelépett zárt betétek intézménye. Annak idején úgy a napi, mint a szak-sajtó foglalkozott vele; minden oldalról megvilágítván azon nagyfentosságú előnyöket, amelyek az önbiztosítás ezen cél

szerű eszközével járnak. Ehelyütt még csak azt a váratlan és meglepő eredményt akarjuk regisztrálni, mely a postatakarékpénztár új üzletágában minden várakozáson felül nyilvánult, messze túlszárnyalván mindazon eredményeket, amelyeket egyéb üzletágai létesítésük első évében felmutattak.

A folyó év január 1-én életbe lépett azon nagyfentosságú reform, amely a betevők részére a nagyobb jövedelmezőség, magán az államra nézve pedig a hitelélet fejlesztése szempontjából bir elsőrangú fontossággal.

Milliókra rug az az összeg, amit a magyar állam az államadóssági címletek után külföldi tőkéseknek fizet. Önkéntelenül is felmerül az a kérdés, miért helyezi el az államkincstár járadék címleteit külföldön akkor, amikor az jelen-tékeny áldozattal is jár? Nincs szándékunkban azt hirdetni, hogy a külföldi tőke elől elzárkózzunk, hanem igenis azt óhajtjuk, hogy a külföldi tőkét csak akkor vegyük kölcsön, amikor annak felvétele ránk nézve csak előnyös.

Az a kíméletlenség, kapzsiság és uszorázás, amelyet a hitelező államok és tőkések részéről minden egyes kölcsönfelvételnél tapasztalunk, még inkább megerősít ezen véleményünkben. Ha még hozzávesszük, hogy az állam hiteléletét egy-egy nagyobb kölcsön felvétele által teljesen kiszolgáltatjuk a hitelező külföldi államnak a szükség kényszerítő szava is emellett szól, hogy az államadósságok elhelyezésének kérdése egyike a legégetőbb megoldandó gazdasági problémáknak.

A megoldás egyik előnyös módjaként a magyar kormány a postatakarékpénztárt szemelte ki a részjáradék-üzlet életbeléptetésével.

Célja ennek a magyar járadékpiaconak megteremtése, a magyar koronajáradéknak hazánkban való népszerűsítése. Az akadályok, melyek

e téren fennállanak, főképp három pontban foglalhatók össze:

Az első egyikét, amely magának a koronajáradék kötvény-címletek értékszerű elosztásában nyilvánul, mindjárt elhárítja az új intézmény azáltal, hogy nem csak az vehet járadékot, akinek a legkisebb 100 koronás címlet beszerzésére van tőkéje, hanem az is, aki csak 75, 50, vagy 25 korona névértékű járadék vételével rendelkezik. Az előny már itt szembe-ötlik, mert a befektetés már nem a postatakarékpénztári alacsony kamatot, hanem a járadék kamatozásának megfelelő hozadékot szolgáltatja, tehát ha valakinek 25 koronája van mint betét a postatakarékpénztárban, akkor az jelenleg 9 % kamatot hoz; ha pedig e pénzen a betevő rész járadékot vetet, akkor a pénze már a névérték után 4 % kamatot fog hozni, ami figyelembe véve, hogy a járadék jóval névértékén alul kapható, még 4 %-nál is magasabb kamattérítmény.

A járadék népszerűsítésének második akadálya a gazdasági intelligencia hiánya. Az állam pénzügyi viszonyait, a gazdasági és hitel-élet jelenségeit, annak természetét és lényegét, — eltekintve azon csekély kivételektől, akik hivatásszerűen foglalkoznak vele hazánkban, — alig ismerik. Különben, ha ismernék is, akkor sem lehetne a járadék propagálásáról sokat remélni azon egyszerű oknál fogva, hogy pénzintézeteink legnagyobb részt többet fizetnek, mint amennyit a járadék hoz. A postatakarékpénztár azonban, ha sikerrel állta meg helyét a tőkebefektetés terén a 3 százalékos kamatlábal, még inkább remélhető ez a 4 százalékos részjáradéknál.

Azok a körök, melyek magával a néppel közvetlenül érintkeznek, amelyek a kis tőkéseknek, a vidéki publikumnak, földműves gazdáknak, iparosoknak vezetői és tanácsadói, mint a jegyző, bíró, tanító és pap és azon felül maguk a postakalkalmazottak is, hisszük, nem fognak

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Penészes románc.

A padlásnak éppen a legsötétebb zugában, a portól tökéletesen belepve már évek óta hentergett holmi horpadt oldalú kondér. Néhány arasznyira tőle meg valami elvénült, rozoga bádogkanál tökéletlenkedett, persze szintén nyakig a porban gubbasztva. A társaság harmadik tagja pedig az a rozsdáste habverő volt, amelyik ott szorongott nem messze a két aggastyántól, az egyik szalufa alatt lapitva.

Odakint már sötétedett; a tetőt havaseső verte. Ugy mondják, hogy ez az idő a láthatatlan kísértetek séta-ideje. Hogy ilyenkor kelnek fel sirjukból a meghalt álmok, ilyenkor egyesülnek ismét egészszé a szertefoszlott álmok és ilyenkor élednek meg hajporos, parókás nagyanyáink, hogy visszajöjjenek közénk, megkeresni valami elfelejtett rozmaringot. Mi emberek ezt csak a vén butorok recsegéséből tudjuk, de a kondér és társai valószínűleg bentesebbek voltak a dologban, mert a sok tulvilági látogatást annyira a szívükre vették, hogy ledobták évtizedes hallgatásuk bilincseit. — Beszéltek — elsőnek a régi kondér szólalt meg. Persze, mert ő nő volt.

— Alszik, kedves Kanalassy ur? Nem? Tudja az Isten, ma én sem tudok aludni!

Mintha kísértetek járnának itt! Mintha az idő hirtelen visszazökkent volna husz esztendővel! Nem? Hej, mi is volt husz esztendővel ezelőtt! Istenem, hol vannak az én régi, csodaszép diadalaim?! Mert tudja kedves Kanalassy ur, — hiszen most már bevallhatom, — valaha hét vármegyében sem volt hozzám hasonló kondér. Az egész konyha majdnem megőrült, ha sárga keblemet színültig töltötték hófehér habbal. A tányérok zörögtek a kredencen, magának a szakácsfiúnak is folyt a nyála. Nekem persze tetszett a dolog és biz én elcsavartam valamennyinek a nyakát. Egy régi kávédarálónak például úgy elcsavartam, hogy annak azóta is lötyögött a forgattyuja. De a leghőbb imádom mégis csak egy bádogkanál volt. Mindig emlegette, hogy ő Tetschenben készült és hogy a bátyja egy miniszteri tanácsos konyhájában van alkalmazásban. No, ez a kanál majdnem megőrült miattam! Illegette, billegette magát, én meg csak tettem, mintha én is belé volnék bolondulva. Csak tettem, — tettem: lövátettem! Mert befelé mindég nevettem a kinlódásán... Mert én csak gyöt, csak egyetlenegy szer- rettem egész életemben! Egy szép, rugalmas, nyulánk habverőt! Ő pedig gyűlölt engem! Ha a habot verték vele bennem, ő engem is ütött-vert, de én csak annál jobban szerettem! Imádtam! Az életemet is odadtam volna érte!... De ő nem vett észre semmit! Nem nézett senkire, de én rá sem! Pedig hogy szerettem! És az a tökéletlen, ostoba bádogkanál szentül

meg volt győződve, hogy őt szeretem! Feszengett, kedveskedett, szegény számr!

Szóval a kondér rengeteg sokat beszélt.

A vén bádogkanál pedig ott a sötétben kegyetlenül elpirult. De szerencsére nem láthatta. Kinlódott, töprengett egy darabig, majd elesre fente a hangját és így replikázott:

— Bocssáson meg nagyság: az a bádogkanál akiről az előbb beszéltem tetszett — én vagyok! Hanem az már csupán ostoba fantazmagória, hogy én őt imádtam! Ette a fenét! Csak bolondot csináltam magából! Én? Hiszen engem majdnem szétszedtek annak idején a nők! Jól mondta Ön, hogy én Tetschenben készültem, de az meg is látszott rajtam! Sőt azt hiszem, most is rám lehetne ismerni, ha ezt a rengeteg port levernék rólam! Dehogy, kedves nagyság! Emlékszem tisztán a dologra és arra is emlékszem, mennyit nevettem én kegyeden! Hiszen a barátaimmal együtt neveltünk a kegyed ostobaságán! Nevetséges! Ha nagyság tudná, ki voltam én akkoriban, bizonyára inkább el sem kezdett volna beszélni, hanem meglapult volna továbbra is ott a porban, ahogyan a reményvesztett aggszűzekhez illik. De persze régi igazság már, hogy aki a korpa közé keveredik, azt megeszik a disznók! Amivel nem akarom azt mondani, — eszembe sincs, — hogy nagyság disznó — csak úgy mondtam, tetszik tudni? Egyébként, — bevallom őszintén, — kómikus dolog ilyesmin

késni a koronajáradék kétségtelen előnyének, biztonságának és tőkebefektetésre különösen alkalmas voltának megmagyarázásával és felsorolásával.

Ezzel a harmadik és legfőbb akadály is, ami magának a magyar népnek az értékpapírok vásárlásától való idegenkedésében nyilvánul, könnyen, minden nehézség nélkül elhárítható lesz.

Magyarországon a népnek igen nagy tömege van, akinek kezében a pénz egyáltalában meg nem szaporodik. A publikum közönyössége, passzivitása min alapszik, alig magyarázható. Talán a magyar természet lenne az az egyedüli ok, amely a kalmár szellemétől mindig távol állott? A vállalkozási kedv népünkönél sohasem volt úgy kifejlődve, mint nyugati szomszédainknál. Nem is olyan rég volt az, amikor nem csak a paraszt, hanem a kispolgár is a tőkegyűjtésnek azt a módját választotta, amelynek takarékpénztára a ládafia, vagy a harisnya volt. A pénz tulajdonosa jobbnak és biztosabbnak látta tőkéjét otthon hagyni. Ámde ha gyanakvó és féltékeny volt a pénzintézetekkel szemben, nem szabad megengedni, hogy az állammal is az legyen. Kötelességünk egytörmőn támogatni az államot, mely mindnyájunké nemcsak munkájában. Az állam, amikor szükségletei fedezésére kölcsönhöz folyamodik, első sorban saját népéhez kell hogy forduljon. Már azért is, hogy a rengeteg kamat, amit a kölcsön felvételekor kibocsátott járadék-cimletek után fizetnie kell, itt az ország határán belül maradjon. E tekintetben példaképpen állhat előttünk a francia és bajor paraszt példája, akik tudvalevőleg a legszívósabb vevői hazájuk államadóssági kötvényeinek. És emeli azok önértékét is, mivel az állam hitelezőjévé válván, büszkén nevezi magát rentier-nek.

Ha már most ezen akadályokat sikerül mind leküzdenünk, hisszük, hogy a magyar hiteléletnek a postatakarékpénztár új intézménye révén friss forrást nyitunk és népünk a 25 koronás részjáradék vásárlásával minél tömegesebben fogja a postatakarékpénztárt megbizni, a minek eredménye az lesz azután, hogy a fix kamatozású cimleteknek hazánk teremti meg az állandó és megbízható piacát és nem kell a miatt aggódnunk, hogy mi történik járadékunkkal, hogyha Ausztriának, vagy a külföldnek akár a hangulataros,

vitatkozni, mert hiszen én akármit mondok is, nagyság meg lesz győződve, hogy én őt valóban imádtam. Én pedig, — mondjon nagyság amit akar — ma is éppen olyan biztosan tudom, amilyen bizonyosan akkor is tudtam, hogy egyszerűen bolondot csináltam nagyságból. Ezért utólag bocsánatot is kell kérnem, mert ilyesmit nem szabad lett volna tennem. Nem lett volna szabad visszaélnem veszedelmes hírnevemmel és azzal a ténnyel, hogy egyetlen nő sem állhatott ellent nekem. Ez végre is nem az én érdemem volt, hanem a tetscheni nagymesteré, aki olyan tökéletessé alkotott engem, hogy minden kortársamat messzire felülmúltam. . . És végül, — engedje meg, kedves, poros nagyság, — ez a habverő nekem felelt gyanus! Meg vagyok győződve, hogy az egész habverő-ügy csak mese, buta gyerek-mese, mivel engem akart megszedíteni. Kegyed ugyanis, öreg skatulya, porlepett vacak, nagyon jól tudja, hogy én vagyok az a bizonyos bádogkanál! Igen, undorító satrafa, maga nagyon téved, ha azt hiszi, hogy én voltam szerelmes magából! Megfordítva talán igen! Mert arra tanukat állíthatok, hogy maga szerelmes volt belém. Emlékezzék csak vissza, hogyan forgatta a szemét, ha látta hogy engem levelesnek a kanáltartóról és maga felé közelednek velem! Hohó, az ilyesmit nem lehet ám letagadni!

Szóval a bádogkanál is rengeteg sokat beszélt. Jóval többet, mint amennyit itt reprodukáltunk.

akár pedig egyéb fix kamatozású papírosokkal úgy el van árasztva, hogy a magyar cimleteket már nem szívhatja fel.

Kossuth miniszter kétségkívül regiméjének legüdvösebb reformját teremtette meg a postatakarékpénztár útján a részjáradék üzletben és most már csak magyar népünkön a sor, hogy az a kívánt eredményt meg is hozza.

Döntő napok.

A nagyhatalmak az utolsó lépéseket teszik a béke megővésére; — Szerbiában a harcias hangulat válságba kergeti a kormányt, mely csitítani akarja a felháztított kedélyeket s ha még lehet elhárítani országukról a háború veszedelmét, Péter király szigorúan dorgálja tolytonosan tüzelő fiát; — monarchiánk várokozik, de már nagyon vége felé közeledik az általa adott legeslegutolsó halasztás, — ezalatt végül a szomszéd Románia is mozgósít a Szerbek ellen, hogy ha kell, hű szövetséges gyanánt támogassa monarchiánk akcióját.

Ez eddig a helyzet képe.

*

Ujabb hireink a következők:

A szerbek háborús láza.

Belgrád, március 23. Tegnap az összes párt klubokban ülést tartottak. Az ó-radikális és a haladóparti klubokban erősen elítélték Milovanovics békeakcióját és azzal vádolták a külügyminisztert, hogy Szerbia ügyét elárulta. Jelemez, hogy Milovanovicsot épp Pasics legbizalmasabb barátai támadták a legélesebben. Az ó-radikális klub elnöke igen erős beszédet tartott, mely csak úgy hemzsegett a kormányelleni támadásoktól és a békepolitikát a legélesebben elítélte. Pasics hívei mindent elkövetnek, hogy a kormány bukását lehetővé tegyék. Ezen okból a skupstina holnapi ülésén bizal-

Ilyen néma csaták folytak ott fent a poros, hideg padláson. Az idő persze mitsem törődött az egésszel; az eső, vegyesen a hóval, csak esett tovább. Az idő pedig természetesen egyre hidegebb lett. De sem a bádogkanál, sem a kondér nem fázott. Mind a kettő áthévílt, valósággal áttűzesedett a régi emlékektől, de tőként a heves szerelmi tusától. Mert az volt az valóban. A kondér tudniillik igen jól tudta, kivel beszél és tetszett neki, hogy a kanalat még egyszer meggyötörheti. A kanál pedig, természetesen, még mindig szerelmes volt a kondérba, csak hogy nagyon bántotta annak a hetyke beszédje, mert különben is nagyon nehéz uraskodni, ha az embert, vagy akár a bádogkanalat, ujjnyi porréteg borítja.

Denikve rengeteg sokat beszéltek mind a kettő, aztán elhallgattak. Mit is csináltak volna egyebet? Csak a szívük dobogott rettenetes erővel. Már amennyiben a kondérnak és a bádogkanálnak szíve van.

*

A rozsdáette habverő ezalatt némán kurgott tovább a szalufa alatt. Halotta, amit két öreg társa beszélt, de nem szólt bele egyetlen szót sem. Az ágai közül rozsdás könnyesepek folydogáltak alá vézna testére és tessék elhinni, hogy ezek a sötétbarna könnyesepek többet, sokkal többet beszéltek, mint akár a kondér, akár a bádogkanál.

Cholnoky László.

matlanságot akarnak szavaztatni Milovanovicsnak, ami ha sikerül, ez alighanem a kormány bukását fogja maga után vonni.

Péter király udvari vonata.

Frankfurt, március 23. A Frankf. Ztg. jelenti Belgrádból: A szerb fővárosban egy udvari vonatot tartanak készen befűtve, hogy az ellenségeskedések kitörése esetén a kormányt és a királyt azonnal az ország belsejébe szállítsa. A kormány nagy buzgósággal folytatja a bandák felfegyverzését. Minden amellet szólni, hogy a döntés már nem várthat sokáig magára.

A monarchia álláspontja.

Bécs, március 23. A béke, vagy a háború sorsa Oroszország kezében van. Teljesen Oroszországtól függ, hogy a hatalmak akciója, amelyet a béke érdekében megindítottak, olyan eredménnyel járjon, hogy Szerbia lemondjon a területnagyságra vonatkozó követelésekről és hogy az egész vonalon leszereljen. Bécsi körökben nem tartják valószínűnek, hogy Franciaország, Angolország és Olaszország megegyezésre jusson Oroszországgal a Belgrádban tervezett nyomatókos démarsra nézve, aminak természetes következménye az lesz, hogy a monarchia kénytelen lesz önmaga megoldani a szerb kérdést.

A külügyi kormány megtett mindent a Szerbiához való viszonyunk békés tisztázására, ha azonban a várakozó magatartás nem vezet eredményhez, akkor kénytelen lesz Belgrádban megtenni a már ugyis hosszú ideig elhalasztott lépést.

Mint hogy a monarchia érdekeivel ellentétben áll a tisztázás végnélküli halogatása s mint hogy a hatalmaknak a szükségesnél több idejük volt Ausztria-Magyarország követeléseinek a formulázására, még ezen a héten megtörténik Belgrádban a tervbe vett lépés. Hogy a szerb kormány milyen álláspontot fog elfoglalni, azt egyelőre még nem lehet tudni; a szerbiai harci készülődések azonban nem kecsgetnek azzal a reménnyel, hogy Szerbiában a jobb belátás érvényesülne. A láthatár ilyen körülmények között meglehetősen borús, de mindaddig, amíg az utolsó szó mindkét részről el nem hangzott, a béke legutolsó lehetősége nincsen kizárva.

Kolozsvár és a háború.

Kolozsvárról jelentik: Kolozsvár város törvényhatósága ma **Bánffy** Miklós gróf elnöklésével ülést tartott, amelyen **Apáthy** Istvánnak és husz más törvényhatósági bizottsági tag javaslatát fogadta el, mely többek között a következőképpen hangzik: Annyi megpróbáltatásunk után ünnepiesen kijelentjük a minden magyar szívében élő készségünket, hogyha megnehezedik az idők járása és ismét szükség lesz ő felségének a magyar nemzet önteláldozó hűségére és erős karjára, Kolozsvár városa, őseinktől örökölt hagyományai szerint minden pillanatban kész életét és vérért áldozni királyáért és hazáért s a pragmatika szankcióban reánk rótt kötelességek teljesítéséért.

Az angol intervenció.

Bécs, március 23. Aehrenthal és a bécsi angol nagykövet és egy nyugati állam diplomatája közt folyik az alkudozás. De igen peszsimisztikusan fogják fel a helyzetet. Egyik oldalról sem hisznek már a békés megoldásban.

Elfogtak két magyar katonát.

Berlin, március 23. A Lokalanzeiger jeleníti Cettinjből: Bugua határszéli helységben, mely a kataroi öböl közelében fekszik, egy osztrák-magyar őrcsapatot montenegrói határőrök megtámadtak. A montenegróiak elfogtak két osztrák-magyar katonát és Montenegroba vitték. Az ottani osztrák-magyar nagykövet emiatt panaszt tett a külügyminiszteriumban, mely bizottságot küldött a helyszínére, hogy a tényállást, melyről semmit sem tudnak Cettin-jében megállapítsa.

Románia mozgósít Szerbia ellen.

Belgrád, március 23. A kormány körében nagy megütközést keltett az a hír, hogy Románia, szerb-osztrák-magyar háboru esetén haddal támadja meg Szerbiát. A szerb bormány azonnal kérdést intézett a román kormányhoz, s a hozzá intézett válaszból meggyőződött arról, hogy Romániát monarchiánkhoz konvenció köti, a mely háboru esetén az aktív támogatás kötelezettségét vonja Romániára. A román kormány válasza burkolt ugyan, de a szerbek ki tudták belőle hámozni azt, a mi rájuk kedvezőtlen

Anglia fáradozása.

Berlin, márc. 23. A Tageblattnak jelentik Bécsből, hogy *Cartwright* angol követ hosszasan tárgyalt *Aerenthal* báróval a válság megoldása felől. Az angol kormány azon fáradozik, hogy oly formulát találjon, amely Ausztria-Magyarország álláspontjának teljes méltánylása mellett, az orosz kormány által is elfogadásra számíthasson. Ez azonban kétséges, hogy sikerülni fog. Erre nézve egy diplomata ezeket mondta:

— Minden reményem szétfoszlik. Ugy Németországnak az annexió elismeréséről, mint Oroszországnak a konferenciáról szóló javaslat többé szóba sem jöhet. Nagy baj az, hogy Oroszország ingadozó viselkedésével új bátorságot önt a szerbekbe. Ily körülmények között a jövő hét eleje igen fontos döntést fog hozni.

Péter király és fia.

Belgrád, márc. 23. A király nagyon komolyan megintette György herceget, hogy tartózkodjék minden háborus izgatástól. A tanácskozás nagyon éles konfliktussal végződött. György herceg állítólag azt mondta volna Péter királynak, hogy ő mindenben osztozik a szerb nép harcias érzületével és ép úgy gondolkodik, mint a nép melynek mielőbb királya lesz.

Belgrádban kormányválság készül.

Belgrád, márc. 23. Az ó-radikálisok klubjának elnöke rendkívül támadó beszédet mondott Milovanovics ellen. A skuptinában Milovanovicsot valószínűleg leszavazzák s a kormány megbukik.

Belgrád, márc. 23. Itt azt hiszik, hogy a hatalmak akciója nem Szerbia, hanem Ausztria-Magyarország ellen irányul. Ha nem így volna, régen leszerelték volna Szerbiát s Ausztria-Magyarország elküldte volna az ultimátumot.

A szerb király egy nyilatkozata.

Bukarest, márc. 23. A szerb király egy itteni újság munkatársát kihallgatáson fogadta s azt mondta neki, hogy Szerbia feltétlenül ragaszkodik azokhoz a föltételekhez, melyek

szinte a békét biztosítják. Ők tovább akarnak fejlődni s nem tűrheti, hogy tovább is úgy maradjon, mint a börtönbea.

A hatalmak utolsó lépése.

Belgrád, márc. 23. A hatalmak még ma lépést fognak tenni a kormányról a béke érdekében. Ehez a lépéshez Ausztria-Magyarország is hozzájárult és beleegyezett abba hogy a hatalmak ezt a lépést megteszik, még mielőtt a monarchia maga komoly előterjesztést fog tenni Belgrádban. Azt hiszik, hogy a hatalmak fellépésének most sikere lesz.

Legujabb.**A béke felé.**

Berlin, március 23. Az eddigi feszültség már nem oly erős, mint eddig volt. A konferencia létre fog jönni s a késlekedésnek csakis a program egyes pontjai az okai. Ha a békés megoldás tényleg meglesz, az oroszán része Ferencz József uralkodónak tulajdonítható. Az uralkodó ugyanis a tegnapi nap folyamán személyesen avatkozott a dologba. Tegnap igen heves táviratváltás volt Ferencz József és az orosz cár között. A helyzet komoly ugyan, de a legujabb jelek a kedvező kibontakozást erősítik meg.

Török csapatok a szerb határon.

Konstantinápoly, március 23. Törökország a koncentrált csapatokat egészen a Szerb határokig tolta előre. A török csapatok az esetben, ha a szerb bandák betörnek a szandzsákba, úgy azonnal megfogják támadni Szerbiát. A török csapatok különben olyan parancsra lettek a határokról tolvá, hogy megvédjék Boszni déli részét a szerb betörésektől.

ORSZÁGGYÜLÉS.**A képviselőház ülése.**

Budapest, március 23.

Elnök *Justh Gyula*.

Napjrenden van a pozsony—bécsi villamosvasuti javaslat folytatódó tárgyalása.

Bozoky Árpád szerint aki a javaslatot megszavazza, az nem is jó magyarembert. Határozati javaslatot ad be, hogy a javaslatot vonják vissza.

Batthyányi Tivadar gróf: A javaslatot elfogadja.

Szterényi József államtitkár kimutatja, hogy Pozsony városa mily rohamos mértékben fejlődött az utóbbi évtizedek alatt. Ha — ugymond — Bécs szomszédságában oly óriási mértékben fejlődhetett ipar terén ez a vasut, ezt a várost ettől a kis villamostól nem lehet féltetni. (Élénk helyeslés.) Igaz, hogy Bécs nagy sullyal nehezedik Pozsonyra, (Kiáltások a baloldalon: No ugy-e!) ez igaz, de a földrajzi fekvést az urak se tudják megváltoztatni. Ámde statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy a Budapesttel való forgalom mégis évről-évre nagyobb. Statisztikai adatokkal bizonyítja azt is, hogy a levélforgalom nagyobb Budapestről Pozsonyba és vissza, mint Bécsből Pozsonyba.

Farkasházy Zsigmond: Két képviselője van Pozsonynak, azok irnak annyi levelet. (Derűtlenség.)

Szterényi József: Kérvényeket nem írással, hanem személyesen szokták a minisztereknek átadni. (Derűtlenség.) Egyedül a csomagforgalom nagyobb Bécs és Pozsony közt, mint Pozsony és Budapest közt.

Kmethy Károly: Aha!

Szterényi József államtitkár: Ez nem aha! Ez fájdalom így van egész Magyarországon! Az ipari cikkeket Bécsből egész Magyarországra szállítják s ez tehát nem speciális pozsonyi baj. Bizonyítja, hogy *Kmethy Károlynak* argumentálása nem állhat meg, annál kevésbé, mert hisz ő elakarna zárni a magyar mezőgazdaságot egy harmadtól milliós város elöl. (Élénk helyeslés és éljenzés.) A hazafiságot ne sajátítsa ki senki magának, különösen gazdasági kérdésekben argumentálunk ezzel. Ajánlja *Kossuth* nevében a javaslat elfogadását. (Hosszas élénk éljenzés.)

Kmethy Károly személyes kérdésben szólal fel, azután a javaslatot általánosságban és részleteiben is elfogadták.

A képviselők zajosan éljenzik *Szterényit*. Szünet.

A kongrua.

Ezután áttértek a lelkészi jövedelem kiegészítéséről szóló javaslat tárgyalására.

Mérey Lajos előadó ismerteti a javaslatot.

Molnár János a kongrua javaslat ellen szól. Kevesli az 1600 koronát.

Szentkirályi Zoltán a javaslat mellett szól.

Lukács László a javaslaton szabadkőműves intenciókat lát, mely most már olyan területre is belépett amely eddig szabad volt.

Az ülés 2 órakor véget ért.

Küldöttség Justh Gyulánál. Tegnap Justh Gyulánál Nagy Emil vezetésével küldöttség járt s Justh elé azt a kérelmet terjesztették, hogy előbb a választójog javaslatot tárgyalják, s aztán az új választások után vegyék tárgyalás alá a bank-ügyet. Justh a küldöttség kérelme ellen igen élesen kikelt s kijelentette, hogy azok, akik most a bank-ügyet el akarják halasztani nem ösmerik a helyzetet. — Jelenleg ugyanis oly kedvező a helyzet, hogy ha azt elmulasztják, sohse fog még egy hasonló alkalom kínálkozni.

A pártok háboruja. A külügyi helyzet komolysága úgy látszott, hogy teljesen háttérbe tolja a belügyi vitás kérdéseket s megóvja a pártközi békét. Sajnos, még a helyzet komolysága sem tudja békében tartani a pártokat. Hollókék most is a bank ügyében cikkeznének, előtűk nincs más, mint az önálló bank, e körül forog minden. E sajnálatos elfogultságukban azt irták a 67-es velük szövetségben levő pártokról, hogy ezek későbbek volnának 10.000 magyar katonát a balkáni mészárszékre küldeni, csak hogy megakadályozzák az önálló bankot. Erre aztán *Beniczky* az *Alkotmány* tegnapi számában kemény választ küld, de előbb tudni akarja, hogy a függetlenségi párt azonosítja-e magát a *Magyarország* közleményével. *Beniczkynek* jogos a kérdése, de bizony kár ilyenkor is torzsalkodni egymással, mikor rendületlenül kell megállnia a helyét minden igaz magyarnak.

Tömeges tejhamisítás a nagyváradai piacon.

A nagyváradai piacon az élelmicikkek közül semmit sem hamisítanak oly nagy előszeretettel, mint a tejet, tejfölt és vaját. A rendőrség minden szigorú ébersége hiábavaló ezekkel a hamisítókkkal szemben, hiszen ez jól jövedelmező mesterség, mert a legmagasabb büntetést is beszedik a hamisítók egy hét alatt. Ezért aztán nem csoda, ha minden nap lehet találni a piacon hamisított tejet, vaját és tejfölt. Tejhamisítók mindig voltak a nagyváradai piacon, de oly nagy számban és nagy arányban még sohasem, mint az utóbbi egy hónap alatt. A tejkereskedőknek száma megtízszereződött és mégis a vidékről behozott tej mennyisége korábbinál nem növekedett, jóllehet a bűjtő tejszinttel a tejfogyasztás igen megnövekedett. Ez világos jele annak, hogy Nagyváradon a vízvezetékcsapnak nevezett tehénből fejtik a tejtöbbletet.

Hogy milyen nagyarányú és milyen jól jövedelmező a tejhamisítás, elég elmondanunk a hamisítás módját. Nagyváradon tejhamisításokból való megélésre több kereskedő vállalkozott. Ezek az emberek falusi asszonyoktól kannánként, 6—8 literenként vásárolják össze a megszedetlen tej literjét 20 fillérért. A kereskedő ezután a tejet megszedi s a tejfölt ugyanolyan árért értékesíti, mint a mennyiért a tejet vette, mert a tejszint lisztel, szóda vízzel és más anyagokkal keverik.

A megmaradt tejhez, mely már táperezének egyharmadát elvesztette, kétszer sőt háromszor annyi vizet öntenek. Az így megszorított tej literjét nem is 20, hanem 16 fillérért adják, tehát olcsóbban, mint ők vásárolták, ami csakis annak a bizonyosága, hogy a kereskedők manipulálnak. Eltekintve attól, hogy a tejhamisítások még a kétszázszoros uzsorát is meghaladják, de a közegészségre oly ártalmas hatással vannak, amit nem lehet egyszerre át se látni. Különösen az utóbbi időben a tejtől való megbetegülések száma ugyyszólván dominálja a más betegségek számát.

De nemcsak a tej, hanem a vaj és tejföl szintén ilyen hamisítási módokat kapnak az átvételre. Például a vaját kukoricaliszttel szokták hamisítani. A nagyváradai fogyasztó közönség legnagyobb része pedig a piacról él, onnan szerzi be szükségletét s így rá van utalva a hamisított egészségtelen élelmi cikkek vásárlására.

A kizárólag csakis a tejhamisításból élő kereskedők ellen most nagyszabású nyomozást indított a rendőrség s már a közel jövőben módjában lesz a hatóságnak az egész tejhamisító táborat leleplezni s a tejárútatási jogot tőlük megvonni.

Igen helyes és a közönségre nagy jótekonyság volna, ha a hatósági orvosok mindennap megvizsgálják egy váratlan időben a piac tejkészletén kívül a tejföl és vajrusok áruit is és a hamisítókkkal szemben a rendőrség a lehető legszigorúbban járna el.

Tegnap a piacon váratlanul tejvizsgálat volt, de csak a kisebb pancsolók ellen, mert a nagyobb árusok nem mennek a piacra, hanem házakhoz hordják összepancsolt áruikat. A tegnapi vizsgálat alkalmával Barna Tógyerné és Lunán Jánosné köröstarjáni, Szász Illés nagyörödi, Molnár Jánosné iklódi, Matta Károly f.-vásárhelyi, Bott Tógyer betfai, özv. Moringer Sándorné ártándi lakosoktól szedte el a rendőrség a hamisított tejet.

UJDONSÁGOK

Tájékoztató.

Március 28. A Biharmegyei Kaszinó közgyűlése.
Március 29. és 31. Utimesteri vizsga az állami építészeti hivatalnál.

Március 30. Helyszíni tárgyalás a harmadik vashid ügyében.

Ápr. 1. A kath. kör bűjti estéje d. u. 6 órakor a jogakadémián.

Április 3. Geyer Stefi hangversenye a Csarnokban.
Ápr. 15. A kath. kör hangversenye d. u. 6 órakor a főgymnáziumban.

* **Ninos deficit a mult évről.** Nagyvárad város 1907. évi zárszámadása, tudvalevőleg 62000 korona deficitet mutat, amelynek fedezésére nézve a város törvényhatósága akként határozott, hogy bevárja az 1908. év zárszámadását s ez nem lesz kedvező, kölcsönt vesz fel a deficit fedezésére s évenként 10,000 koronát vesz fel költségvetésbe, amíg a 62000 korona deficitre felveendő kölcsönt letörleszti. Mint értesülünk, a kölcsön felvételére aligha lesz szükség. A város számvevői hivatala ugyanis most állítja össze az 1908. év zárszámadását. Még nincsenek készen a nagy munkával, de annyit már megállapítottak, hogy Nagyvárad város 1908. évi háztartását tekintélyes összegű maradvánnyal zárták le, tehát nem a várt deficit köszöntött be ismét, hanem ellenkezőleg. Pedig éppen az évi zárlat előtt arra törekedtek, hogy a várossal szemben az 1908. évről fennálló minden követelést lehetőleg kifizessenek. A zárszámadással különben nem sokára teljesen elkészülnek s így ez évben nem marad össze a város zárszámadása.

* **Leitner Lajos temetése.** Néhaj Leitner Lajos kéményseprőmester temetése tegnap, kedden délelőtt nagy részvét mellett ment végbe. Előkelő közönségünk közül tömegesen jelentek meg a végtisztességen. A koporsót szebbnél-szebb koszorúk borították. A gyászszertartást dr. Vucskics Gyula esperes-plébános végezte segédlettel. A gyászmenet az újvárosi központi temetőbe vonult, ahol a derék polgár hültetemet a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. A díszes temetést Weiszlovits A. és fia temetkezési intézete végezte.

* **Iparostanoncok eltűlése a szakszervezetektől.** A szocialisták nagyváradon is megkísérelték, hogy az iparostanoncokat is bevonják a szocialista mozgalmakba s ezeket is szervezzék. Emlékeztünk, hogy a szocialista tüntető körmenetknél beállították a sorba a tanulókat is, hogy emeljék a »hangulatot.« A jövőben ennek útját vágja a kereskedelmi miniszter egy rendelete, melyet tegnap küldött szét a törvényhatóságokhoz s így Nagyvárad városához is. A miniszter kijelenti, hogy a házi fegyelem alatt álló kiskorú iparos- és kereskedő inasok nem szervezkedhetnek, egyesületet nem alakíthatnak s a rendesen a korcsmákban tartott gyűléseken részt nem vehetnek. Kimondja továbbá a miniszter, hogy az inasok semmiféle egyesületnek, szakszervezetnek tagjai nem lehetnek s föl hívja a hatóságot, miszerint akadályozza meg, hogy az inasokat nyílt vagy titkos egyesületbe bevonják. Ez a rendelet azonban nem szól az iparostanonciskolákkal kapcsolatosan működő ifjúsági egyletekre.

* **Tábori lövészet Szent-Eleken.** A nagyváradai 4. honvédegyezred tegnap hajnalban kivonult Szent-Elekre a harcserű lövészet megtartására. A lögyakorlatok két napig tartanak; éjjelre a katonaság a faluban van elszállásolva. A lögyakorlatok megsemmisítésére ma este megérkezett Balázs György altábornagy budapesti honvédkerületi parancsnok is, ki ma reggel kikocsizik Szent-Elekre s még az esti vonattal vissza is utazik Budapestre. A honvédek előreláthatólag csak este érkeznek vissza a kétnapos gyakorlatról.

* **Kitűntetett gyermektartók.** A nagyváradai gyermekmenhely mezőkeresztési telepvezetősége tegnap délelőtt tartott rendkívüli ülésén, a miniszter által kitűntetett gyermekgondozó asszonyoknak adta ki a díjakat. Csiffra Kálmán főszolgabíró, elnök szép beszéd kíséretében adta át Szilágyi Péternének, E. Kis Józsefnek és Kovács Istvánnak a kitűntető oklevelet és díjat.

* **Thanhoffer Lajos meghalt.** A magyar tudományos világnak nagy gyászja van. Dr. *Thanhoffer* Lajos udvari tanácsos, az orvostudomány egyetem, az anatómia rendes tanára, tegnap este 6 órakor, 65 éves korában meghalt Budapesten. Temetése szerdán délután 4 órakor lesz az egyetem épületéből.

* **Megölte a kutyája.** A belényesi járás uttalan erdőinek egyikében tegnap reggel megrázó szerencsétlenség történt s ennek folytán egy serdülő fiatalember vesztette el az életét. Az esetről tudósítónk a következőket jelent: *Schill* Ágoston belényesujlaki fővadász az utóbbi időben betegeskedett s ez annyira megviselte, hogy egy hét óta nem is tudja a felügyeletet gyakorolni. A beteg embernek egy fia van a belényesi gimnáziumban s most azt hívta haza, hogy kíséretet szolgálatába. A VII-ik gimnázista át is vette atyja szolgálatát és naponként pontosan is végezte azt el. Tegnap reggel a fia vállára vette atyja vadászfegyverét s hűséges vizsgálója kíséretében elindult az ellenőrző utra, a Vidra-patak környékére. A patak erősen meg volt áradva s az átjáró padlót elvitte a víz. A fiatalember a patak partjára ült s várt. Rövid idő múlva tényleg jött is Pántye Mihucz szekere. A fiatalember felült a szekérre s felvette a kutyáját is. A kutya *Schill* lábainál huzódott meg közvetlen a fegyver szomszédságában. A folyó közepén a kutya leakart ugrani a szekérről. *Schill* a kutyát a térdével szorította a szekér fenekéhez. A kutya tovább is ugrándozott s e közben a fegyver ravaszát felhúzta s az elcsattant. A fegyver elsült s a golyó *Schill* állkapcsát szétlőtte, sőt még az agyát is megsértette. A kocsis azonnal visszafordult s a súlyosan megsérült fiatalembert atyja lakására vitte. A beteg öregember azonnal Belényzsbe ment és onnan orvost vitt ki. A megérkezett orvos már csak a beállott halált konstataulta.

* **Kinevezés.** *Kocsán* János kisjenői járásbíró saját kérelmére a magyarországi járásbírókhoz helyeztetett át s a VII. fizetési osztályba sorozott járásbíróvá nevezetett ki.

* **Képzőművészet a Sasban.** A képzőművészet iránt érdeklődő közönségnek ritka művelzetben lesz része holnap és a következő napokban a Sas szálloda épületében. *Istvánffy* Gyula fővárosi jónévű festőművész kollektív kiállítást rendez képeiből. A fővárosban s több vidéki városban rendezett hasonló kiállításai elismerést és dicsőítést érdemelt ki. A kiállítás a Sas szálloda földszintjén, a Wikus cukrászdával szemben levő teremben lesz s holnap, csütörtökön nyitja meg a művész. Körülbelül egy hétig lesz nyitva. Ma, szerdán délután mutatja be *Istvánffy* Gyula festőművész a sajtó képviselőinek a kiállítást.

* **Ismeretlen tolvaj.** *Szilágyi* János közműves-segéd panaszkodik, hogy a Lóvásár-téren épülő községi elemi iskola épület egyik szobájából, hol a munkások munkaidőn át ruháikat tartják, ma délelőtt ellopták téli kabátját és egy pár cipőjét. Nyomozás folyamatban.

* **Tűz Székelyhidon.** Székelyhidi tudósítónk írja, hogy *Bíró* József odaváló gazdának a méhese tegnapelőtt éjjel, úgy fél 12 óra tájban ismeretlen okból kigyulladt. A tüzet csak már akkor vették észre, mikor az már lángokkal nyaldosta körül az egész méhest. Ottásról szó sem lehetett mert a száraz faépület égett mint a papír. A tűz ácsapott a lakóházra is és úgy a házat, mint az összes melléképítményeket, olt, istállót elhamvasztotta. *Bíró* Józsefnek nagy a gyanúja, hogy valamelyik haragosa, milyen bőven van a községben, gyújtotta fel a

méhest. Emberben és állatban nem esett kár. Mivel a ház biztosítva nem volt, a kár meghadjja a 3000 koronát.

* **Eltűnt fiu.** Laj Ferencné Erzsébet-u. 2 sz. a. lakos bejelentette, hogy a gondjaira bízott Buszujok Péter 10 éves árvagyermek, ki az elemi iskola III. osztályába járt tegnapelőtt délután az iskolából kijövet elszökött és mostanáig nem tért haza. Az eltűnt fiu kis termetű, hosszas arcu, barna szemű és hajú, ruházata barna téli kabát, sipka és csizma. A hatóság ezután hívja fel a közönséget, hogy a kissokevényt jelentkezése esetén a rendőrségnek adják át.

* **Brutális csizmadia-segéd.** Juhász Lajosné panaszt emelt *Dreszler* András csizmadia-segéd ellen, aki tegnapelőtt este 8 óra tájt beállított panaszosnak Hosszu-u. 16. sz. a. lakásába s zálogban ott fogott holmiját követelve, neki esett Juhásznénak és alaposan megszorogatta a torkát. Juhászné az ablakon át menekült az utcára. *Dreszler* ellen a rendőrség folyamatba tette az eljárást.

* **Iparosok figyelmébe.** Az iparosoknak a tegnapi lapban közölt ipari névsorban tévedés folytán azt adtam közre, hogy az asztalos és kovácsiparosok is mentesek a baleset biztosítás terhe alól. Amde csalódtam mert ez a két mesterség a törvényben veszélyes jelleggel van terhelve s így a fizetésre kötelezve vannak. Tisztelettel *Bertsey* György ipartestületi elnök.

* **Ismét gyujtogatnak Tótiban.** Tóti tudósítónktól ismét újabb gyujtogatás hírért vesszük. Alig egy hónap leforgása alatt ez már az 5-ik eset. Most tegnapelőtt Boroszlai Ferenc háza gyulladt ki éjnek idején. De hogy mitől azt senkise tudja. A vizsgálat megállapította azonban, hogy gyujtogatásról van szó. Igen valószínű, hogy ezt is az, vagy azok gyujtották fel, kik már eddig 4 házat adtak a lángok martalékául. Ez a gyanu abban lel megerősítést, hogy a körülmény, az idő s egyéb más módozatok teljesen megegyeznek az előbbi esetekkel. Az előjáróság és a csendőrség a legszorgosabb munkát végzi a nyomozás terén, de eddig eredményt nem volt képes elérni.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Szép csöndesen, Nyílt pályán, Hamu. Csütörtökön délután: Forradalmi nász, este: Erdészleány.

Péntek: Hódító keringő, új operett.

Szombat: Hódító keringő.

Vasárnap délután: Izrael, este: Hódító keringő.

ZENE.

Geyer Stef hangversenye. Geyer Stef hegedűművész né aprilis 3-án tartja hangversenyét a »Kereskedelmi Csarnokban. A művész hollandiába utazása előtt vesz búcsút tőlünk, hova anyai kellemes emlék fűzi. A hangverseny iránt a legszelebb körben nyilvánul meg az érdeklődés és így biztosra vehető egy fényesen sikerült estély. A hangversenyre Vidor Manó könyvkereskedésében lehet jegyet kapni.

EGYESÜLETEK.

(A Népnevelési Egyesület gyűlése. A Biharvármegyei Népnevelési Egyesület választmányja ma szerda délután 5 órakor, hivatalos helyiségében (Nagypiac-tér községi polgári fiúiskola épület I. em. 21-ik ajtó) gyűlést tart.

(A 48-as népkör gyűlése. A Nagyváradi 48-as népkör t. hó 26. pénteken délután 6 órakor, a városi bazár épületben levő helyiségében közgyűlést előkészítő választmányi, f. hó 28-án vasárnap d. u. 3 órakor pedig tisztújító évi közgyűlést tartja.

(A kath. kör választmányi ülése. A nagyváradi katolikus kör igazgató választmányja szerdán, március 24-én este 6 órakor tartja rendes havi ülését.

TANÜGY.

△ **Katholikus tanítóegyesületek felmérése.** Az Országos Kath. Tanügyi Tanács a lelettel felkéri a hazai katolikus tanítóegyesületeket és köröket, hogy f. évi tavaszi gyűléseik az alább közölt tételeket megvitatni sziveskedjenek. 1. A család és iskolai együttes feladatai a gyermekifjúság vallás-erkölcsi nevelése érdekében. 2. A köznevelés gyakorlatias iránya és ennek határai a népiskolai nevelés és oktatásban. 3. 1907. évi XXVII. t. c. mely intézkedéseit érinthetik a hittvallásos iskolák jellegét. A törvény ezen intézkedéseinek magyarázata. Mik a kath. iskolák védelme szempontjából az iskolafentartók és a magyar keresztény társadalom legsürgősebb teendői? 4. Az 1891. évi nyugdíjtörvény revíziójának sürgetése. 5. A kath. népoktatási intézetek »Rendtartási szabályzatának revíziója. A beérkezett vélemények és határozatok alapján állapítja meg az Országos Kath. Tanügyi Tanács a magyarországi kath. tanítók folyó évi nagygyűlésének tárgysorozatát: miért is tisztelettel kérjük az érdekelt egyesületek és körök t. előjáróit, hogy a közölt tételekre vonatkozó értekezések eredményét, esetleg más időszerű kérdéseknek a nagygyűlés tárgysorozatába való fölvétele iránti javaslataikat legkésőbb június hó végéig az Országos Kath. Tanügyi Tanács központi irodájába Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. beiktatni méltóztatassanak. Budapest, 1909. február 26. Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács elnöksége.

Igazságszolgáltatás.

§ **A Lakatos-utcai dráma.** Tegnap került volna az esküdtbiróság elé özv. *Szilágyi* Imréné bűnpöre, ki, mint ismeretes, több fejszecsapással agyonütötte *Feltóti* Imre 48 as honvédet. A gyilkos nő a tett elkövetése óta a rabkórházban beteg fekszik s mivel a tegnapi tárgyaláson sem jelenhetett meg e miatt, a kir. törvényszék az ügyet elhalasztotta a bűnös felgyógyulásáig.

§ **Kutbafult gyermek.** Tenkei tudósítónk jelenti, hogy ott tegnap délből beleesett Blága Mihály 4 éves János nevű fia egy kutba s belefult. A gyermek Mitru nevű 7 esztendősbátyjával ebédet akart vinni édes apjának. Utközben beesett a kutba. Az ügyészség bűnügyi vizsgálatot rendelt el a kut tulajdonosa ellen, mert kitűnt, hogy a kut gödre nem volt elég alkalmas kukávával ellátva.

ÁVIRATOK.

Zichy Nándor gróf balesete.

Budapest, márc. 23. Ma súlyos baleset érte Zichy Nándor grófot. Az idős gróf ugyanis délből, a mikor budai lakásán az egyik szobából a másikba akart átmenni, megcsuszott és elesett. A gróf oly szerencsétlenül esett el, hogy két oldalborda eldőlt. Az agg főúr iránt nagy részvét nyilvánul meg.

SPORT.

⊙ **Tornaünnepély a reáliskolában.** Diszes közönség gyűlt egybe vasárnap a reáliskola tornacsarnokában, hogy gyönyörködjék a tanulóifjak ügyes tornamutatványaiában. Az ünnepélyt az ifjusági énekhar Bátky Endre pontos betanulásával előadott »Vándordalok»-a nyitotta meg. Azután harminc egyenruhás alsóosztályos tanuló mutatott he ritka egyöntetűséggel, ügyesen összeállított szabadgyakorlatokat. Tapsviharban szalata az ifjusági zenekar indulóját. Majd László József VIII. o. t. szavalt a mély érzéssel Coppé F.-től A »kovácsok sztrájkját». Nagyon tetszetek a kisebb tanulóktól bemutatott gyakorlatok az alacsony láton. Most következett az ünnepély felső osztályos tanulók mutatnak be Lakatos Béla tornatanár vezetése alatt gyakorlatokat. Különösen kitűntek mutatványaikkal: helyi J., Szathmáry I. Bihari Gy., Szabó E., Grátf E., László F., Tóth G. és Tóth A. Most Krüger Viktor szavalt a zajos derűtséget keltve Arany I. »Jóka ördögének» V. részét. Ezután magas ugrás következett, melyben a tanulók bámulatos eredményt értek el. Szathmári I. 170 cm. ugrott. László I. és F. azután Mazalik A. 165 cm. ugrottak. Az ifjusági zenekar indulója fejezte be a minden tekintetben kitűnően sikerült ünnepélyt. A tiszta jóvedelmet az országos tornaversenyre küldendő szegény ifjak segélyezésére fordíják.

KÖZGAZDASÁG.

Hatósági rendelet.

(Sértéshus vizsgálat tárgyában.)

A városi tanács folyó évi 2766 számú rendeletével a közlogyasztásra szánt állatok husának az 54300—1908 számú földmívelésügyi min. rend. előírásai szerint való megvizsgálását és megjelölését folyó évi április 1-én kezdődő hatálylyal a hatóságom területén közlogyasztás céljából levágás alá kerülő sertésekre is kiterjesztette és egyben elrendelte, hogy a sertéshus vizsgálatokat, valamint a közlogyasztásra alkalmasnak talált sertéshusok megjelölését s levágás helyén a husiparosok érdekeire való tekintettel a város territorialis tagoltsága szerint beosztott három városi állatorvos teljesítse.

Hogy azonban a vizsgáló állatorvosok a vizsgálatok helyeit célszerűen csoportosíthassák és ezzel lehetővé tétessék az, hogy minden levágott sertés az arra kirendelt állatorvos által megvizsgáltsék és megjelöltsék, szükséges, hogy a husiparosok vágási szándékukat előre bejelentsék.

Ezen célból az 54300—1908. sz. földmiv. min. rendeletének 45. §-a alapján ezennel kötelezem mindazokat, kik közlogyasztásra szánt sertést levágni akarnak, hogy ezen szándékukat f. évi április 1-től kezdődőleg és pedig a délelőtti szándékolt sertésvágásokat mindenkor a megelőző napon délután 5 óráig, délután folyamán szándékolt sertésvágásokat pedig mindenkor ugyanaznap déli 12 óráig a rendőrkapitányi hivatalban levő rendőrmesteri helyiségben, az ezen bejelentések átvételére kirendelt rendőrközegnek bejelentsék és ugyanakkor a levágandó sertésekre vonatkozó marhalevelet is átadják.

A vizsgáló állatorvosok a délután folyamán bejelentett sertések vizsgálatát másnapon a reggeli órában, a délelőtti folyamán bejelentetteket pedig ugyanaz napon a délután folyamán fogják teljesíteni.

A husnak és belső szerveknek feldolgozása és árusítása csakis a vizsgálat és lebélyegzés megtörténte után szabad.

Az ezen rendelet ellen vétők kihágást követnek el s az 1879: XL. t. c. illetve az 54300—1908 számú földmiv. min. rend. 119. §-a alapján 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntetve.

tetteini, azonkívül a meg nem bélyegezett hus elkobzása és megsemmisítése is el fog rendelkezni.

Miről a hatóságom területén levő összes mézárásokat, henteseket, vendéglőket, kocsimárosokat, pecsenyesütőket, valamint a rendőri személyzetet ezen rendelet kapcsán értesitem. Nagyvárad, 1909. márc. 7

Gerő,
r.kapitány.

A gabonatözsde határidői

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 23

Buza május	50 kilogrammonként	11.80
Buza okt. —	—	10.38
Rozs okt. —	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt. —	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 23

Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámlító bank	—	743.75
Rimamurányi	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	692.25
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. márc. 23

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	240.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	95.50
Magyar nyereség sorsjegy kölesön	—	33.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	94.50
Osztrák járadék papirban	—	186.—
Osztrák járadék exstiben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	631.50

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Irt: Faragó Béla.

(Folytatás.)

14

A herceg úgy látszik ezzel nem törődött, de azt sem mutatta eleinte, hogy tudja, ki ül mellette. Lassan olvadt át annak a tudásnak kimutatásában, hogy nő ül mellette...

Fejedelmihez hűlő udvarlói voltak Bókjai nem sértették, de epedni kívánságukkal...

— En is ilyen úde teremtetést szemeltem ki az udvari szertartásokat unó anyám megifjítására. Így álmodtuk meg mind a ketten, hogy mint postakocsist ismerem meg azt, aki a végzet nekem szánt, megismertem már akkor, mikor álmaimban régen ismertem. El-

tudnál-e jönni udvarunkba kedves fiatal leány, hogy öreg apám végső napjait felvidítsad, szende teremtetés? ...

— Az alattvalók kötelessége, hogy a királyok és hozzátartozók kívánságát teljesítse. Ez hivatás; én is megálmodtam régen. Álmaimban ott voltál te kedves ismerős ismeretlen. Járj velem atyáidhoz ...

Igy játszott a Frau von Spektakl a »Bájos postamesterben«. Ugy látszik a herceg is ösmerte a darabot.

— Nem csekély, nem könnyű hivatás az a mi rád vár, véletlen adta bájos angyalom. A fejedelmi ver szegény, szűkebb s a fejedelmi házak történetének átka, hogy nem mindig az érdemes ül a trónon. Ha a vaksors által jogaidból kiszorított erőt méltatlan melőzést s politikai akcióba lépve, az eget és a nevet jogaidért ostromolhat: tudod-e mi sors vár rád?

— Tudom, fejedelmi áram, a száműzetés a magasztos hivatásért szívesen küzdök veled kenyéren és vizen. Törje bár sarummat rög, segítek neked lépni azt a hermetizált, melyet méltatlan fabab visel.

— Képes vagy-e legyőzni nemed gyöngeségét s megőrizni a titkot? ...

— Tekintsd nyelvemet kivágottnak.

Ez volt az a nagy jelenet, melyet Frau von Spektakl olyan verével játszott, hogy intésre felnyújtották neki az óriás koszorút.

Itt a függönynek le kell gördülni, de a véletlen, ez a nagy drámaíró megtoldotta egy olyan jelenettel, mit a szereplők nem vártak s a mi a következő felvonásoknak bevágta az útját.

Csendbízott és két pandur állították meg a kocsit ...

— Szádelői ur, szálljon le a kocsiról, parancsom őr elfogni. Szerződését megszegte. Villámvári igazgató ruháját elvitte.

— Uram, ön félreismer. Vigyázzon, megégetheti a kása a száját.

Ilona már azt nem hallotta. Villámvári kiküldöttjei szétszórták a rózsafelhőket. Elhajult.

Mikor felébredt, egy község házában találta magát. A herceg és a lovak eltűntek. Az ő máháját is magukkal vitték.

Nélc mérföldnyire volt hazulról. Elhagyatva, postakocsis ruhában.

A község bírja intelligens ember volt. Kihallgatta, jegyzőkönyvet vértett fel s azután tudatta a leánnyal, hogy rászédett teremtetés, intézkedett, hogy női ruhákat kapjon. Egy komédiánál ruhái zálogban maradtak a kisbírónál. Ez elcsesélte vele. Ma is abban jár; a trombitával a fia játszik.

— És most hová szándékozik a kisasszony?

— Hol vagyok? kérde a szerencsétlen leány.

— Széleskén ...

— Nyolc mérföldnyire szülei házából.

— Ha nem csalódom, Ünnepély Parázs Emanuel rokonságban áll.

— Menyire van ide Nyelved?

— Négy óra.

— Oda megyek.

A jó szívű bíró elvitte a nyelved határig s itt elbucszott tőle.

Igy került Ilona Ünnepély Parázs Emanuelhez.

IV. FEJEZET.

Szádelői Barnabás ur és viselt dolgai vagy egy virilistája a pernahajder-ségnek.

Hösköltemény több években, prózában. Elköveti ő maga.

A zágod patikárius levelet írt az »Aesculap« szerkesztőségének, hogy neki segédre van szüksége. A levélre feleletül megérkezett a segéd. Nem nagy statum, teljes ellátás és havi 15 forint, hetenkint egy kimenő.

Az új segéd kívált a gyógyszerészek szokott modorából. Óriási alak, egészen leborotválva. Az arca színészt az öközet kvalitikálabb segédjegyzőt árult el.

Mikor megérkezett, a principálisának ki nyilatkoztatta, hogy két napi halasztást kér, mert neki Zágodot és környékét tüzetesen tanulmányoznia kell.

— Uram, principális uram, szükségem van nekem egy kis közegészségügyi helyrajzra. Amelől szándékozik a győlytár forgalmat ...

A patikárius ijedtében, megijesztésből az új segéd iratát nem kérdezte. Öröme a forgalom növekedtén már majdnem őt terítette és javítás jött, de ezt megerőltve, győkezett a helyrajzi tanulmányokra utasításokat adni ...

— Zágod fekszik a tenger színe felett ennyi és ennyi láb magasságban. Nagyon egészséges vidék.

— Hagyja el édes öregem, itt van, gyujts rá egy jó szivarra, igen boszant a dohány gombaszaga. Nem azt kérde a dohánnyal, hanem van-e gazdag ember, aki terblizni tud? esnek-e egészséges makák? Játszszák-e szenvedéllyel a kuglit? Milyen jövedelmet vág zsebre a katolikus esperes? A játék egészséges fáján nem rágódik-e holmi haszontalan léleg, preferánsz, kalabriasz, tarti, máriás, golya, tarokk, pikét kaszinó és a többi. Te értesz engem öregem és még sem kínálsz meg borral?

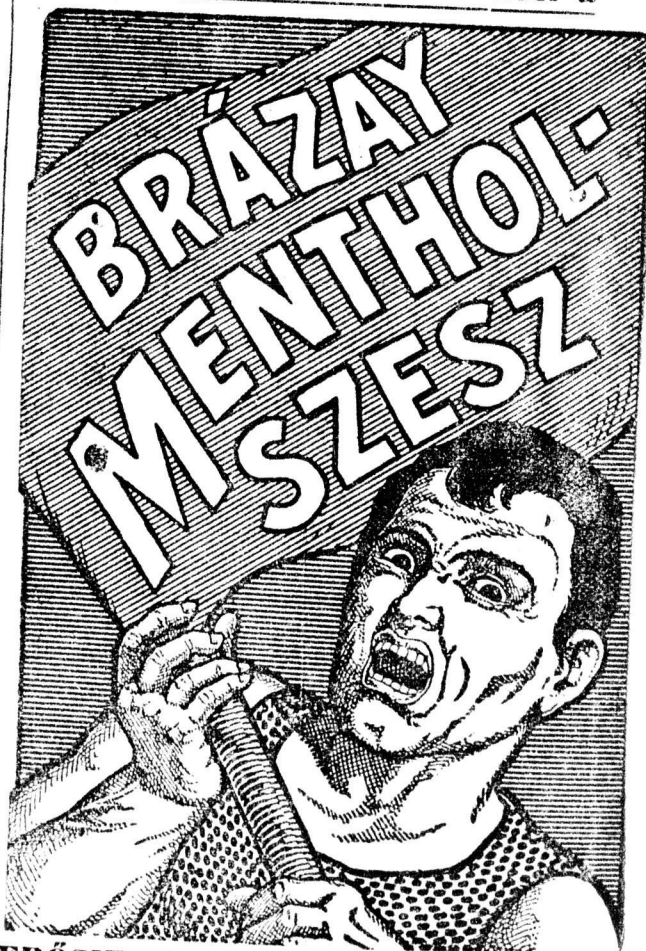
(Folyt. köv.)

A szerkesztőség felhívása

Dr. VUCSKIOS GYULA.

NYILTTÉR.

Az élet minden bajában legjobb segítség és legmegbízhatóbb háziszser a

ERŐSIT!

SEGIT!

MEGOV!

Egy üveg ára 40 fillér.
Kapható mindenütt.

Igy apuska — és most megkezdődhetik!

Nem nagyon melegen, nem nagyon hidegen felöltözve, egy Fay-féle valódi szodeni ásványvizet, a szájban és egy tucat a zsebben — most már derekasan fújhat a márciusi szél, nem árt neked! Hja, ha nem volna Fay-féle valódi szodeni! Készletünk különben fogytán van és ha akarsz hozzá magaddal a gyógyszerértárból vagy a drogériából néhány skatulyával. Hiszen egy skatulya ára csak 1 korona 25 fillér, de vigyázz, hogy utánzatot ne adjanak.

Vezérképvislet Magyarország-Ausztria részére: Gen. W. Th. Wein IV. Grosse Neugasse 17.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.
Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%
kamatot fizet.

(Betét kamatadót az intézet fizeti.)

:: **Impregnált** ::

gazdasági magvak

a m. kir. vetőmagvizsgáló állomás ólomzárjával ellátva minden zsák. Legmagasabb csira képesség és aranka mentességről szavatolunk.

Mauthner-féle

Vetemény magvak.

Virág magvak, — pázsit mag

Mezei János és Társánál

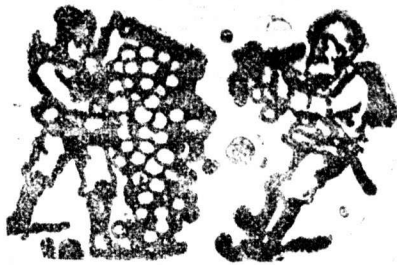
Nagyvárad, Szt. László-tér.

:: Nagyvárad Takarékpénztár épület. ::

Telephon: **249.** szám.

Szőlő-oltványokat

szállít,
fajtisztaságáért
jótállva
legdusabb
választékban a már
évek óta
elsőnek

és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep.

Tulajdonos: **Caspari Frigyes,**

Medgyes 39. sz. (Nagyküküllő-megye)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben találhatók az ország minden részéből érkező, elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől is szó-mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

„Unicum Drill“ vetőgépek

„Bächer“-féle acélekék

igen olcsó árban és előnyös feltételek mellett

kaphatók

ANDRÉNYI KÁROLY és FIA cégnél Nagyváradon.

Lucz fenyők

180—250 cm. magasságban kaphatók.

Ára helyben földtömbbel kiásva:

100 drb K 80.—

1000 drb K 700.—

„Kisszántói intézőség“

u. p Bors, Biharmegye.

TÖRLESZTÉSES JELZÁLOGKÖLCSÖNÖKET

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre

féléves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik, 500 koronától kezdve a legelőnyösebb feltételek mellett ad,

esetleg drága kamatozású kölcsönöket konvertál a Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Kölcsönkéreseknel telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv beküldése szükségeltetik.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram lámpa darabja 4.50 kor.** 100 gyertyás **7 kor. 50 fill.**

10 drb. egyidejű vételnél 10% eng.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek**, fényképes izzólámpák, ugyancsak 5 százalékkal **kartell áron alól kaphatók.**

Csillárok,

évtámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lévőtől 12 lévőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

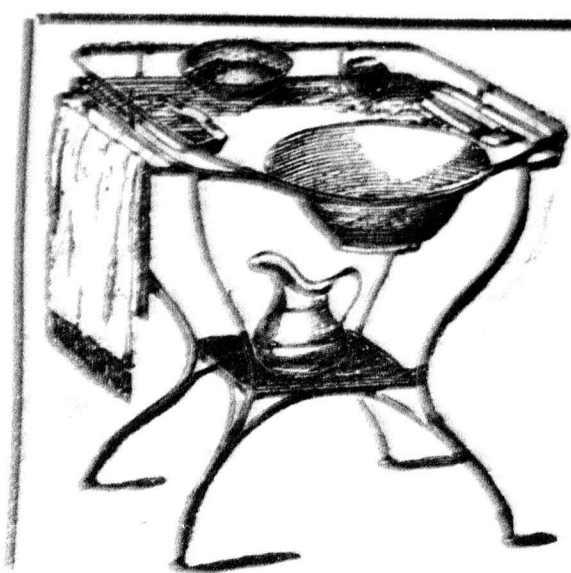
Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészeire vonatkozó, s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott folyó 1909 évi földadó kivétési lajstromok az 1883. évi XLIV. t.-c. 16. §-a értelmében f. é. március 23-tól március hó 30-ig, nyolc napi közszemlére a városi adóhivatal 31. sz. szobájában azon figyelemztetéssel tételnek ki, miszerint érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előírt adót ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszámolásukat azon adózók, kik ezen adósemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének uapját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatáltak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a — kir. pénzügyigazgatósághoz benyújthatják. A később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fog vétetni.

Nagyvárad, 1909. évi március hó 21.

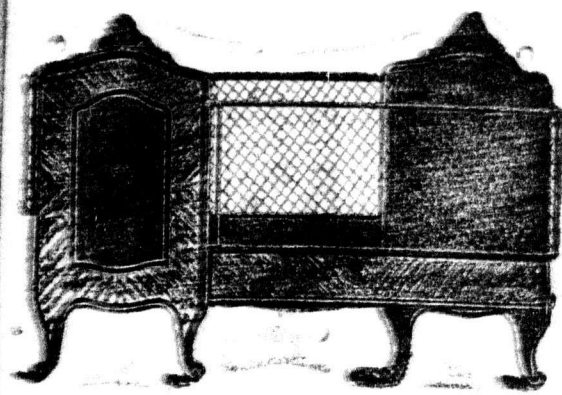
Városi adóhivatal.

VASBUTOROK.

MOZSDOÁLVANYOK felszerelve.	■ ■
REZDISZES VASÁGYAK színezve.	■ ■
GYERMEKÁGYAK halózeriál	■ ■
ÁGY ETÉTEK tucaryos sáronybol.	■ ■

Nagyválasztékban **Tarsoly és Risztó**
vaskereskedésben
Nagyvárad, Rakóczi-ut. telefon 390. sz.

Belépési felhívás a 6-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet** minden év január és július elején egy-egy három évig tartó új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet leítrészeket s minden leítrés után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege s három év elteltével a felmerülő költségekkel együtt fog az leítrészeknek vissza-fizetlni.

A szövetkezet célja a lakarekosságot előmozdítani s a tagok hitelgényeit kielé-

gíteni. Szövetkezetünk tehát amellott, hogy a lakarekosság ügyét szolgálja tagjainak beteteik negyötödresze erejéig kölcsönt is nyújt.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket befizetési lapok útján teljesíthetik.

Felvételidő leítrésenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünk tagjai ohajának lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rakóczi ut. Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet gazgatósága.

Alapított 1890.

G. P. a legelőkelőbb mellőző gyár Parisban. Egyedüli képviselője Magyarországon

Rosensweig & Fia

Nagyvárad. — Telefon 632. — Rakóczi-ut. 1

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Druvok

foliólatok, hirdapok,
vesszők,
javasági nyomtatványok,
egynári, községi
tisztasági nyomtatványok,
közlekedések,
javaslatok.

Fizetési és készlet

Előre kivételben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutanyos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan elkészülhetnek.

Levéljegyek

szamlak, lapragaszok,
hál megvárak,
tisztelet, stb.
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek.

gyászlapok
sz. a nyomdai szanca
720 nyomtatványok
szanca

A lat, és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktárban.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.